

Sykdommer på fremmarsj

Hvordan skal «emerging diseases» oversettes til norsk?

I engelskspråklig litteratur innen veterinær- og humanmedisin brukes begrepet «emerging disease». Begrepet har stor aktualitet og vi er ofte i situasjoner hvor vi trenger en god norsk oversettelse. Dessverre finnes ikke det og vi har henvendt oss til Språkrådet med spørsmål om de kan bistå oss med å finne eller utvikle et begrep som kan benyttes på norsk.

Språkrådet har ikke funnet et dekkende alternativ, men de tipset oss om Språkspalten i Tidsskriftet. Er dette et spørsmål dere har vært borti?

Anne Brit Haug

anne-brit.haug@vetinst.no
Veterinærinstituttet

Anne Brit Haug er kommunikasjonsdirektør.

Redaksjonen svarer:

Begrepet «emerging diseases» omfatter både nye ukjente sykdommer og kjente sykdommer som øker i hyppighet. Verdens helseorganisasjon definerer det slik: «An emerging disease is one that has appeared in a population for the first time, or that may have existed previously but is rapidly increasing in incidence or geographic range» (1). Denne dobbeltheten gjør det vanskelig å finne et kortfattet uttrykk på norsk.

«Emerging disease» er for tiden et motebegrep spesielt innen smittevernet, særlig i USA, og det benyttes av alle som vil ha oppmerksomhet om «sin» sykdom. På dette fagfeltet kalles det gjerne «emerging infectious disease», og det har – naturligvis – fått forkortelsen EID (2). Det finnes allerede flere tidsskrifter innen feltet: *Emerging Infectious Diseases* (etablert 1995) og *Emerging Microbes and Infections* (etablert 2012) (fig 1).

I engelskordboken står det at verbet «emerge» har to betydninger: 1) dukke opp, komme frem; 2) oppstå, tre frem, vise seg, komme frem, komme for en dag, fremgå. Det eneste eksemplet med adjektivet «emerging» er «emerging nations» som oversettes med «nye nasjoner» (3). En parallell kunne da være «nye sykdommer», men det blir for uspesifikt, siden det ikke bare er nye, men også gamle sykdommer som øker i omfang.

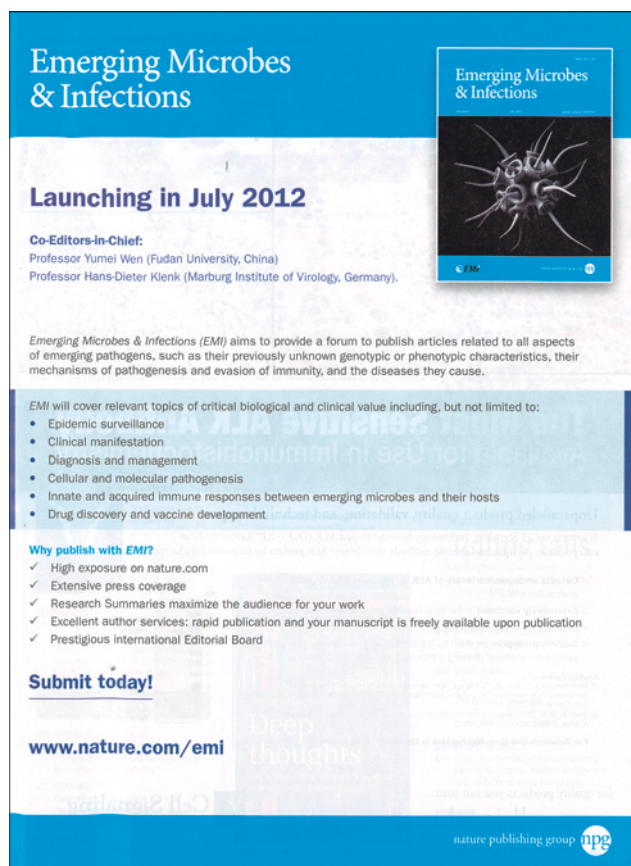
Innen økonomien er begrepene «emerging markets» og «emerging economies» flittig benyttet de siste årene (4). Det dreier seg om

land med sterk økonomisk vekst og industrialisering. Akronymet «BRIC-landene» brukes ofte om de fremste blant disse: Brasil, Russland, India og Kina. På norsk oversettes disse gjerne med «fremvoksende markeder» eller «fremvoksende økonomier». «Fremvoksende» gir kun seks treff i Tidsskriftets nettutgave (15.1.2013), ingen med sammensetningen «fremvoksende sykdom(mer)». Disse begrepene gir heller ikke treff ved søk på nettet. Det kunne være ønskelig å velge samme løsning som økonomene, men vi synes at «fremvoksende sykdom» ikke klinger så godt. Man kan få et inntrykk av at noe vokser frem, buler ut etc.

Etter en liten spørreunde i fagmiljøet er vi kommet frem til et begrep som vi tror kan fungere bra på norsk: «sykdommer på fremmarsj».

Erlend Hem

erlend.hem@medisin.uio.no

Figur 1 Et nytt tidsskrift innen feltet «sykdommer på fremmarsj» er *Emerging Microbes and Infections* som ble lansert sommeren 2012. Faksimile fra *Nature* 24. mai 2012

Raida Ødegaard
Tidsskriftet

Erlend Hem (f. 1970) er dr.med. og konstituert sjefredaktør i Tidsskriftet.

Raida Ødegaard (f. 1946) er filolog og manuskriptredaktør i Tidsskriftet.

Litteratur

1. The World Health Organization. Health topics. Emerging diseases. www.who.int/topics/emerging_diseases/en [15.1.2013].
2. Wikipedia. Emerging infectious disease. http://en.wikipedia.org/wiki/Emerging_infectious_disease [15.1.2013].
3. Engelsk stor ordbok. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2001: 301. <http://ordnett.no/search?search=emerge&lang=en> [15.1.2013].
4. Wikipedia. Emerging markets. http://en.wikipedia.org/wiki/Emerging_markets [15.1.2013].